

Toruń, dnia 9 grudnia 2008r.

BIURO ANALIZ ŚRODOWISKA
ECO — ANALYSE
Przemysław Zubel
ul. Rydygiera 10A/10
87 – 100 TORUŃ
e –mail: biuro@eco-analyse.com
Tel. + 48 516 022 060

Urząd Miasta i Gminy w Mroczy
ul. Pl. 1 Maja 20
89 - 115 Mrocza
urząd@mrocza.pl

W związku z wykonaniem przez Biuro Analiz Środowiska ECO — ANALYSE Przemysław Zubel zadania polegającego na uzupełnieniu wykonanego w roku 2004 Projektu Planu Ochrony dla Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, zwracam się z prośbą o zapoznanie się z głównymi założeniami uzupełnionego projektu.

Zadanie wykonywane jest na zlecenie Krajeńskiego Parku Krajobrazowego w Więcborku i zgodnie z ustaleniami wynikającymi z SIWZ oraz umowami pomiędzy wykonawcą i zamawiającym, jego główne założenia powinny zostać przedstawione Radom Gmin, administrujących terenami, na których zlokalizowany jest obszar Krajeńskiego Parku Krajobrazowego tj.: miast i gmin Więcbork, Sępólno Krajeńskie i Kamień Krajeński oraz gmin: Mrocza i Kęsowo.

Załącznik do niniejszego pisma zawiera syntetyczne opracowanie najważniejszych elementów uzupełnionego planu, tj. zidentyfikowanych zagrożeń dla celów ochrony i funkcjonowania Krajeńskiego Parku Krajobrazowego oraz propozycji dot. sposobów przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Tabelaryczne zestawienie obejmuje opis i ocenę istniejących lub potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, opis warunków zachowania lub przywrócenia właściwego stanu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, dla ochrony których Park został powołany.

Z poważaniem
Mgr Przemysław Zubel

Lp	ZAGROŻENIA								SPOSOBY ELIMINACJI						
	Identyfikacja	Skutki przyrodnicze	Zakres oddziaływania				Typ		Priorytet			Sposób eliminacji zagrożenia	Szczegółowe sposoby ochrony i przeciwdziałania		
			Siedlisko przyrodnicze Szata roślinna i flora	Awifauna	Fauna kręgowców (poza ptakami) Fauna bezkręgowców	Krajobraz zagospodarowanie przestrzenne	Hydrologia Jakość wód	Wewnętrzne	Zewnętrzne	Bardzo wysoki	Wysoki			Niski	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Postępujące przesuszenie terenu Parku oraz zagrożenia związane z niewłaściwą ingerencją w stosunki wodne.	Postępujące przesuszenie terenu Parku, zwłaszcza terenów leśnych i łąkowych Na skutek przyśpieszonego odpływu wody systemem rowów melioracyjnych następuje zmiana funkcjonowania ekosystemów wodnych, zanikanie stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, zmniejszenie arealu przyrodniczych siedlisk chronionych i niekorzystne zmiany w tych siedliskach.	■	■	■		■	■	■	■			<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie retencji (zwłaszcza tzw. małej retencji). Ustawa o ochronie przyrody (2004 r., art. 17) wprowadza możliwość zakazu dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Konieczność opiniowania decyzji w procesie wydawania pozwolenia wodno-prawnego przez starostę. Projekty prac melioracyjnych powinny zawierać informacje o zasobach fauny wodno-błotnej w otoczeniu prac melioracyjnych oraz informacje o wpływie inwestycji na środowisko. Ochrona zasobów wodnych przez opracowanie spójnego, kompleksowego programu

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2.		<p>Niewłaściwa zmiana stosunków wodnych. Niewłaściwie prowadzone melioracje prowadzące do przesuszania siedlisk wilgotnych i bagiennych</p> <p>Zmniejszenie zasobów wodnych. Obniżenie poziomu wód powierzchniowych (stojących) i podziemnych Niekorzystny wpływ na stan czystości wód (Przykładem jest przesuszenie łąk w okolicy Obrowa, w obniżeniu Mesy) Przyczyny naturalne i antropogeniczne – coraz częstsze okresy suszy, obniżanie się poziomu wód gruntowych, słaba drożność cieków sztucznych, niewłaściwe funkcjonowanie melioracji.</p>												<p>ochrony wód powierzchniowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulowanie stosunków wodnych preferujące małą retencję. Oczyszczenie zaniedbanych rowów melioracyjnych, zwiększenie retencji korytovej, spowolnienie odpływu wody. Budowa progów stabilizacyjnych na jeziorach i/lub innych zbiornikach wodnych; liberalizacja prawa budowlanego dot. budowy zbiorników małej retencji o powierzchni 0,5-1,0 ha w celu obniżenia podatków.
3.		<p>Zbyt szybki odpływ wody spowodowany zniszczeniem urządzeń hydrotechnicznych Zniszczenie progów i urządzeń piętrzących.</p>											<ul style="list-style-type: none"> Remont urządzeń piętrzących. 	<ul style="list-style-type: none"> Odbudować progi w celu spowolnienia odpływu wody na dopływach do jeziora Mochel, a także urządzeń piętrzących na Sępolence i urządzeń hydrotechnicznych w obniżeniu Mesy.
		<p>Podpiętrzenie jezior m.in. Bruchowo, Niwskie, Mała Cerkwica, Zamarte, Zaręba, Radzim, Piastoszyn, Mielec, Niechorz.</p>												<ul style="list-style-type: none"> Obserwacje skutków podpiętrzenia (monitoring).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>Planowane melioracje Możliwość zbyt szybkiego odwodnienia obszarów przewidzianych do zmeliorowania.</p>											<ul style="list-style-type: none"> • Obserwacje zmian stosunków wodnych po wykonaniu melioracji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ewentualne korekty inwestycji melioracyjnych.
4.	<p>Zanieczyszczenia punktowe i obszarowe wód podziemnych</p>	<p>Zanieczyszczenie wód podziemnych, głównie czwartorzędowego poziomu wodonośnego, spowodowane dobrymi właściwościami filtracyjnymi skał słabo izolujących ten poziom wodonośny stwarzając warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Największym zagrożeniem dla wód podziemnych jest rolnictwo, głównie w wyniku niewłaściwego składowania obornika oraz magazynowanie gnojowicy i gnojówki (bardzo często przyzmy zlokalizowane są na przepuszczalnym podłożu, którego odcieki dostają się do wód gruntowych). Duży wpływ na zanieczyszczenie mają środki chemizacyjne stosowane niezgodnie z przepisami a także tradycyjne pozbywanie się ścieków tzn. rozsączkowanie nie oczyszczonych ścieków w gruncie bądź świadome zakładanie nieszczelnych szamb. Zagrożeniem dla wód podziemnych mogą być również źle zabezpieczone składowiska odpadów.</p>					■	■	■			■	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie raportów ocen oddz. na środowisko obejmujących horyzont czasowy wykraczający poza czas trwania inwestycji do momentu przywrócenia środowiska do stanu sprzed rozpoczęcia jej realizacji. • Zmiana sposobu składowania, ograniczenie nadmiernego gnojowicowania, prowadzenie gnojowicowania zgodnie z zasadami agrotechnicznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie szczegółowych zasad lokalizacji składowisk; monitoring gnojowicowania (np. w rejonie wsi Kawle); edukacja ekologiczna w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk, Rolniczych, przestrzeganie Ustawy o nawozach i nawożeniu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Niewłaściwe składowanie i magazynowanie gnojowicy, gnojówki, obornika itp., a także przedawkowanie powoduje przesiąkanie do wód substancji biogenicznych i toksycznych (fermy w okolicach Płocicza, Skarpy-Zalesie, Kęsowa, Wieszczyz, Sicina, Lutowa, Wiśniewa, Świdwia, Lubczy, Rościmina, Konstantowa), gnojowicowanie obszarów rolnych												
5.	Zanieczyszczenia punktowe wód powierzchniowych	<p>Zrzuty ścieków Zrzut ścieków do północno-wschodniej części Jeziora Sępoleńskiego Zrzuty ścieków do rzek z oczyszczalni w Kamieniu Krajeńskim, Sępólnie Krajeńskim, Więcborku, gorzelni w Wałdowie, gorzelni w Kęsowie, Sypniewie, Jastrzębcu, Runowie Krajeńskim, Witosławiu i Przymuszenie.</p> <p>Realizacja inwestycji generujących zanieczyszczenia na obszarze Parku punktowe zanieczyszczenia wód prowadzące do: zwiększenia stężeń zanieczyszczeń eutrofizacji wód, zaburzenia struktury siedlisk przyrodniczych flory i fauny</p>	■		■	■	■	■	■	■			<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stopnia oczyszczania ścieków; ograniczanie wprowadzanego ze ściekami komunalnymi i przemysłowymi ładunku zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja oczyszczalni i wprowadzenie trójstopniowego oczyszczania ścieków (mechaniczno-biologiczno-chemicznego m.in. w Kamieniu Krajeńskim, Więcborku).
													<ul style="list-style-type: none"> • Bezpośrednia ochrona zbiorników wodnych i cieków na obszarze Parku. • Ograniczanie lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń • Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. • 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie roślinnych stref ochronnych w otoczeniu wód powierzchniowych • Zakaz wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości • Powstrzymanie spływu zanieczyszczeń z miejscowości położonych nad jeziorami • Nasilenie nadzoru nad

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>zmiany struktury zoocenoz i fitocenoz podlegających ochronie.</p> <p>Niekorzystne oddziaływanie istniejących podmiotów przemysłowych głównie fermy tuczu przemysłowego (beźściótkowego) i gorzelnie (np. Jastrzębie).</p> <p>Degradacja jezior przywiejskich (okolice Wieszczyca, Adamowa, Krajenki), jeziora Tuchółka i Kęsowo Duże koncentracje chowu zwierząt inwentarskich (trzody chlewnej, drobiu), zanieczyszczenie jezior poprzez spływy i zmywy powierzchniowe z obszarów zabudowanych</p>												<p>eksploatacją urządzeń unieszkodliwiania i odbioru ścieków.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rekultywacji terenów zdegradowanych w obrębie obiektów nie użytkowanych i niszczących. • Obowiązkowe zastosowanie szczelnych, bezodpływowych zbiorników na ścieki w obrębie siedzib zlokalizowanych poza obszarem o zorganizowanym systemie wodno-kanalizacyjnym.
													<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja zakładów przemysłowych w kierunku dopełnienia wymaganych standardów ochrony środowiska . 	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie systemu monitoringu oddziaływania zakładów przemysłowych na środowisko przyrodnicze.
													<ul style="list-style-type: none"> • Analiza skali problemu oraz możliwości ochrony jakości wód jezior przywiejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ocena stopnia degradacji jezior przywiejskich, oraz analiza możliwości ich ochrony. • Ocena stopnia nasilenia antropopresji na jeziora Tuchółka i Kęsowo. • Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na obszarach zabudowy rozproszonej.
6.	Zanieczyszczenia obszarowe Wód powierzchniowych	Intensywne rolnictwo m.in. w rejonie Zakrzewka, Suchorączka, Jastrzębca, w zlewni cieku Rokitka, w rejonie Rościmina i Zaburtowa.	■		■		■	■					<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie dopływu substancji biogenicznych z obszarów rolniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nawożenia pól zgodnie z zasadami agrotechniki. • Tworzenie wokół jezior pasów trwałej zieleni przechwytyjących biogeny. • W dopływach zbiorników,

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
														<p>roślinne pasy ochronne wzdłuż brzegów cieków.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekologizacja rolnictwa; propagowanie budowy przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na obszarach zabudowy rozproszonej (poza istniejącymi i planowanymi systemami kanalizacyjnymi).
7.	Antropogeniczna degradacja ekosystemów rzecznych	<p>Ograniczeniu różnorodności biologicznej związane z zanikiem unikalnej mozaiki środowisk doliny rzecznej.</p> <p>Ograniczenie funkcji samooczyszczania rzek.</p> <p>Ograniczenie funkcji korytarzowych jaką pełnią doliny rzeczne.</p> <p>Przyspieszony spływ wody potęgujący zjawiska powodziowe w dolnych odcinkach rzek.</p>	■	■	■		■	■					<ul style="list-style-type: none"> • Ustalenie lokalizacji oraz zasięgu zmian antropogenicznych ekosystemów rzecznych. • Inicjowanie programu renaturalizacji najbardziej zmienionych odcinków cieków i rzek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaleca się ustalenie właścicieli, zarządców lub dzierżawców wód i urządzeń wodnych, w tym zwłaszcza budowli piętrzących, przeciwpowodziowych i regulacyjnych oraz rowów melioracyjnych, a także określenie warunków korzystania z wód i konserwacji urządzeń wodnych. • Konieczna jest lokalizacja i przeciwdziałanie: <ul style="list-style-type: none"> - pogłębianiu i czyszczeniu koryt rzecznych, - wyrównywaniu biegu rzek, likwidacji rozlewisk i starorzeczy, - wycinaniu drzew rosnących wzdłuż koryt rzecznych o ile powyższe działania nie są związane z programem ochrony przeciwpowodziowej.
8.	Odpady niebezpieczne	<p>Brak programu zagospodarowania odpadów niebezpiecznych – głównie azbestowych (np. przeprowadzona w gm</p>					■	■		■			<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa systemu gospodarki odpadami (zbiórka, segregacja i utylizacja); likwidacja „dzikich wysypisk” 	<ul style="list-style-type: none"> • Uszczelnienie systemu poprzez zobowiązanie właścicieli posesji do wywozu odpadów stałych i płynnych poprzez gminnych

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Więcbork w 2006 r. przez sołtysów inwentaryzacja wykazała 182218 m ² azbestowych pokryć dachowych) oraz mogiłników (2 nieczynne składowiska po pestycydach we wsiach Dąbrówka i Płocicz).											<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie, ze względu na wymogi ochrony środowiska, nakładów na modernizację składowisk odpadów. 	przewoźników oraz sprawdzanie dowodów uiszczenia opłat za odbiór odpadów i opróżnienie zbiorników bezodpływowych.
9.	Niezorganizowana turystyka i rekreacja poza wyznaczonymi do tych celów strefami	<p>Dysproporcje między dużymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi a niskim rozwojem infrastruktury turystycznej – niewykorzystanie możliwości rozwoju produktu turystycznego</p> <p>Tereny wokół jezior stanowią przyszłą bazę pod rozwój turystyki i wypoczynku, przez co zagrożone są większym zanieczyszczeniem środowiska (odpady, zużycie wody, spaliny, hałas, itp.).</p> <p>Duże potrzeby w zakresie promocji i informacji turystycznej</p> <p>Niezorganizowana turystyka niesie zagrożenia:</p> <p>Niszczenie siedlisk zwierząt i roślin</p> <p>Płoszenie zwierząt w okresie rozrodu</p> <p>Niszczenie strefy brzegowej zbiorników i cieków.</p> <p>Niszczenie nadbrzeżnego pasa roślinności ochronnej, której zadaniem jest powstrzymywanie spływających</p>	■	■	■	■	■	■	■	■	■	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja działalności turystycznej i rekreacyjnej wyłącznie w wyznaczonych strefach ujętych w planach zagospodarowania przestrzennego lub innych obowiązujących dokumentach planistycznych (np. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego). • Zakaz biwakowania poza strefami wyznaczonymi. • Podniesienie rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej oraz wzrost działań promocyjnych. • Podporządkowanie działalności gospodarczej wymogom ochrony zasobów i walorów przyrodniczych. • Wzrost działalności agroturystycznej. • Eliminacja niekorzystnych skutków lokalizacji obecnych i planowanych obiektów turystycznych na środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój różnego rodzaju form tzw. „turystyki zielonej” oraz opracowywaniem strategii rozwoju turystyki na terenie Parku, jako narzędzia służącego do zintegrowania działalności turystycznej z celami ochrony przyrody, a także kształtowania nowych postaw i zachowań mieszkańców Parku, turystów oraz organizatorów ruchu turystycznego. • Stworzenie systemu spójnej sieci dróg rowerowych, obejmujących trasy turystyczne oraz rekreacyjne. Przebieg tras turystycznych powinien nawiązywać do walorów historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Z kolei trasy rekreacyjne (lokalne) powinny być związane z wybranym ośrodkiem lub pojedynczym obiektem kulturowym, przyrodniczym lub wypoczynkowym (mają charakter pętli rekreacyjnej). Ścieżki lokalne oprócz funkcji 	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>do jeziora zanieczyszczeń obszarowych</p> <p>Niekontrolowane wykorzystanie brzegów zbiorników wodnych i sąsiadujących z nimi łąk do celów rekreacyjnych, powodujące fizyczne niszczenie zbiorowisk roślinnych, defragmentację fitocenoz i eutrofizację wód.</p>											<p>przyrodnicze.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preferencje dla lokalizacji obiektów ogólnodostępnych, całorocznych i wysoko standardowych; dostosowanie skali inwestycji turystycznych do chłonności i pojemności turystycznej obszarów. • Rozwiązanie problemu uporządkowania i racjonalnego zagospodarowania strefy przyjeziornej (do 100 m od jeziora brak zgody na zabudowę). 	<p>rekreacyjnej powinny stwarzać alternatywę dojazdów do pracy, szkół i usług, konkurencyjną w stosunku do samochodu osobowego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie zorganizowanych działań samorządów lokalnych, Ośrodków Doradztwa Rolniczego oraz Dyrekcji Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, ukierunkowanych z jednej strony na przełamanie barier w świadomości ludności rolniczej i pomoc w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych, a z drugiej na lepszą promocję walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Parku. • Rejestrowanie i likwidacja „dzikiej” zabudowy turystyczno-leśniczowskiej • Zakaz lokalizowania działalności turystycznej i rekreacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie stref o dużym znaczeniu dla awifauny • Urządzenie miejsc zorganizowanego wypoczynku • Strefy biwakowania i strefy innej wzmożonej działalności turystycznej i rekreacyjnej powinny być wyznaczane poza miejscami występowania cennych siedlisk i gatunków roślin (zachowanie

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
														<p>odpowiedniej odległości, tworzenie barier chroniących przed penetracją</p> <ul style="list-style-type: none"> • Systematyczna kontrola postoju pojazdów i oznakowanie miejsc postoju. • Likwidacja i rekultywacja nielegalnych wysypisk śmieci. • Zapobieganie dalszemu zaśmiecaniu terenu przez uwzględnienie tego problemu w programach gospodarki odpadami. • Wprowadzenie oznakowania zakazu wyrzucania śmieci wraz z informacją o rodzaju grożących kar za jego nieprzestrzeganie • Zwiększenie nadzoru i kontroli oraz współpraca służb ochrony przyrody z organami ścigania. • Edukacja ekologiczna mieszkańców. • Umieszczenie i obsługa śmietników na parkingach, postojach i miejscach wytypowanych do biwakowania • Kontrola zagospodarowania i bieżącego porządkowania miejsc wyznaczonych do rekreacji oraz parkingów przy drogach • Stworzenie zintegrowanego systemu informacji turystycznej • Redakcja i promocja wydawnictw popularno-naukowych nt. zasobów

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
														przyrodniczych i ochrony przyrody obszaru KPK
10.	Defragmentacja krajobrazu zabudowa rozproszona, ze szczególnym uwzględnieniem przekształcenia linii brzegowej zbiorników i cieków wodnych	<p>Występowanie osadnictwa rozproszonego (typy – jedno drożny luźny i rozproszony – 25% wsi), o koncentracji przestrzennej zaznaczonej w południowo-zachodniej części Parku. Na terenach o przewadze osadnictwa rozproszonego działania w zakresie poprawy infrastrukturalnej wsi powinny opierać się nie o inwestycje liniowe, a o nakłady realizowane w poszczególnych gospodarstwach (np. zagrodowe oczyszczalnie ścieków).</p> <p>Zmniejszanie przestrzeni życiowej dla gatunków przejawiających duży dystans ucieczki.</p> <p>Zabudowa rekreacyjna sytuowana jest często blisko atrakcyjnych krajobrazowo i przyrodniczo miejsc. Taka lokalizacja nasila antropopresję - płoszenie i ubytek przestrzeni życiowej.</p> <p>Przerywanie naturalnych korytarzy migracyjnych fauny.</p> <p>Niekontrolowana zabudowa w obrębie istniejących osiedli i przekształcanie terenów rolnych w działki budowlane (szczególnie łąk i pastwisk)</p>	■	■	■	■	■	■	■				<ul style="list-style-type: none"> • Zakaz zabudowy rekreacyjnej poza jednostkami planistycznymi do tego wyznaczonymi • Zakaz tworzenia nowych koncentracji zagospodarowania poza już istniejącymi • Dopuszczenie do zabudowy wyłącznie na obszarach zagospodarowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, tj. utrwaloną zabudową miejscowości. • Zakaz lokalizowania nowych zabudowań w oderwaniu od istniejącej zwartej zabudowy osadniczej oraz legalnych skupisk zabudowy rekreacyjnej. • Opiniowanie przez Dyrektora Parku Planów Zagospodarowania Przestrzennego sporządzanych dla sołectw i gmin. • Inicjowanie programu odtwarzania połączeń ekologicznych między populacjami w rozczłonkowanym krajobrazie • Konieczność uwzględnienia zapisów szczegółowych w planach zagospodarowania 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie pełnej obsługi mieszkańców przez wielofunkcyjny rozwój elementów układu osadniczego, stosownie do ich pozycji w tym układzie. • Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na potrzeby wyznaczenia terenów dopuszczalnego rozwoju zabudowy, jako narzędzia sterowania ekspansją zabudowy z uwzględnieniem ustaleń zawartych w planie ochrony KPK • Zakaz zabudowy rekreacyjnej poza jednostkami planistycznymi do tego wyznaczonymi. • Zakaz tworzenia nowych koncentracji zagospodarowania. • Dopuszczenie do zabudowy wyłącznie na obszarach zagospodarowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, tj. utrwaloną zabudową miejscowości. • Przeprowadzenie rozbudowy wyłącznie zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego w oparciu o pozytywną decyzję środowiskową.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>prowadzi do fizycznego zniszczenia zbiorowisk roślinnych będących siedliskami cennych gatunków awifauny przyrodniczych.</p> <p>Przerwanie ciągłości naturalnych korytarzy ekologicznych.</p> <p>Ograniczenie szerokości otulinowej strefy spełniającej funkcję buforu pomiędzy użytkowanym rolniczo otoczeniem, a wodami powierzchniowymi przyspieszony spływ powierzchniowy i podpowierzchniowy biogenów</p> <p>Upraszczenie linii brzegowej zbiorników i cieków, zubożenie różnorodności biologicznej ekotonów wodno – lądowych, zmniejszenie powierzchni strefy makrofitów.</p> <p>wzrost dzikich zanieczyszczeń punktowych wynikający z nielegalnego zagospodarowania działek rekreacyjnych (dopływ zanieczyszczeń biogenów poch. antropogenicznego)</p> <p>pogarszanie się warunków uprawiania turystyki kwalifikowanej i rekreacji - obniżenie walorów krajobrazowych</p>											przestrzennego obszarów na terenie Parku	<ul style="list-style-type: none"> • Zakaz lokalizowania nowych zabudowań w oderwaniu od istniejącej zwartej zabudowy osadniczej oraz legalnych skupisk zabudowy rekreacyjnej. • Całkowity zakaz lokalizacji wszelkiej zabudowy w odległości poniżej 100m od linii brzegowej wód powierzchniowych, za wyjątkiem infrastruktury działalności gospodarki rybackiej, ochrony przyrody oraz zgodnej z planem zagospodarowania przestrzennego zorganizowanej turystyki wodnej. • Wyeliminowanie samowoli budowlanej poprzez wzmożenie nadzoru nad realizacją budowy i remontów starych zabudowań. • Lokalizacja nowych obiektów tylko w przypadku braku zagrożenia dla naturalnej konfiguracji terenu • Całkowite wyłączenie z terenów przewidzianych pod zabudowę obszarów przyrodniczych o dużej różnorodności biologicznej, dotyczy to głównie istniejących trwałych użytków zielonych, terenów zalesionych i zadrzewionych, zagłębień terenowych porośniętych roślinnością szuwarową i wodną oraz wszystkich

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
														<p>obszarów stanowiących korytarze migracyjne dla elementów przyrody żywej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie stref buforowych: <ul style="list-style-type: none"> – 100 metrowej od jezior licząc od linii brzegowej wyznaczonej zgodnie z aktualnymi przepisami, jako teren wolny od zabudowy lotniskowej, – 200 m dla usług i pól namiotowych, – 500 m dla urządzeń związanych z gromadzeniem nieczystości płynnych i stałych. • W projekcie odtwarzania korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia uwzględnić należy grunty: <ul style="list-style-type: none"> - rolne, nieprzydatne dla funkcji rolniczej, - łączące istniejące kompleksy leśne, - wzdłuż najważniejszych wododziałów.
11.	Funkcjonowanie i rozbudowa sieci komunikacyjnej	Niekorzystny stan techniczny sieci komunikacyjnej, w warunkach wzrostu natężenia ruchu oraz wzrostu obciążenia pojazdami wysokotonażowymi (negatywne oddziaływanie dotyczy w szczególności hałasu, wibracji, zanieczyszczenia powietrza, gleb i wód - strefę oddziaływania ekstremalnego wyznacza droga kraj. 25). Planowane budowy obwodnic		■	■			■					<ul style="list-style-type: none"> • Zakaz lokalizacji ciągów komunikacyjnych podnoszących przepustowość i natężenie ruchu, bez przeprowadzonej procedury środowiskowej, uwzględniającej sporządzenie raportu oceny oddziaływania na środowisko. • Zakaz lokalizacji nowych tras komunikacyjnych podnoszących 	<ul style="list-style-type: none"> • Dla istniejących i projektowanych ciągów komunikacyjnych powinny być stosowane środki biernej (np. prowadzenie tras z dala od obszarów i obiektów wrażliwych środowiskowo – w odległości zapewniającej im zachowanie ich właściwych stref ochronnych) i czynnej ochrony środowiska (stosowanie techniczno-przestrzennych i techniczno-inżynierskich

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>Więcborka (droga woj. 241) oraz Kamienia Kraj., Sępólna Kraj. i Zamartego (droga kraj. 25).</p> <p>Dominacja, ze względu na ograniczenie transportu kolejowego (brak przewozów pasażerskich), transportu samochodowego</p> <p>Możliwość wystąpienia masowej śmiertelności kręgowców lądowych i ptaków w miejscach przecinania szlaków migracji zwierząt.</p> <p>Tworzenie barier ekologicznych i zaburzenie funkcjonowania korytarzy migracyjnych</p> <p>Uniemożliwienie swobodnej migracji zwierząt oraz wzrost ich śmiertelności w wyniku kolizji drogowych</p> <p>Zaśmiecenie terenu Parku wzdłuż tras komunikacyjnych</p> <p>Zwiększenie obciążeń środowiska zanieczyszczeniami komunikacyjnymi</p>											<p>przepustowość i natężenie ruchu, bez przeprowadzonej procedury środowiskowej, uwzględniającej sporządzenie raportu oceny oddziaływania na środowisko.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakaz lokalizacji na obszarze Parku ciągów komunikacyjnych podnoszących przepustowość i natężenia ruchu, za wyjątkiem projektów które uzyskały pozytywną decyzję środowiskową, po uprzednio przeprowadzonej procedurze oceny oddziaływania na środowisko. 	<p>urządzeń ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko; np. wały ziemne, ekrany akustyczne).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie przez jednostki samorządu lokalnego programu reaktywizacji transportu kolejowego jako czynnik ekologizacji (alternatywa względem transportu samochodowego) i aktywizacji turystycznej (duże walory turystyczne tras kolejowych). Podczas oceny projektów i planów dotyczących budowy dróg i mostów należy zadbać o uwzględnienie wymagań dla przemieszczania się fauny naziemnej tj. wymagane jest projektowanie bezpiecznych przejść dla płazów w miejscach przecinania cieków wodnych lub w miejscach sezonowej migracji. • Przy budowie dróg i mostów należy zadbać o bezpieczne przejścia dla wydr i płazów. • Zwiększenie ilości bezkolizyjnych przejść dla zwierząt i ograniczenia prędkości na istniejących ciągach komunikacyjnych w miejscach zagrożenia dla fauny.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
12.	Eksploracja złóż kruszyw	<p>Zagrożenia środowiska przyrodniczego wiążą się z eksploatacją złóż kruszyw, które zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać projekty zagospodarowania złóż (Dz. U. Nr 157, poz. 1866), posiadają opracowane projekty zagospodarowania złoża. Z kolei zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska, każdy kto doprowadził do przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu obowiązany jest do przeprowadzenia jego rekultywacji. Oznacza to, że przedsiębiorca wydobywający kopalinę jest zobowiązany do rekultywacji obszaru górniczego.</p> <p>Zniszczenia krajobrazu (krzyżujące się ozy w rejonie Witkowa, Lutówka, Płocicza), eksploatacja kruszywa w rejonie Świdwia, żwirownia w Zakrzewskiej Osadzie, żwirownia w Suchorączku, żwirownia w Puszczy)</p>				■	■	■				■	<ul style="list-style-type: none"> • Warunki rekultywacji należy uzgodnić z organem ochrony środowiska i powinny być one zgodne z powiatowymi zasadami ochrony środowiska. Rekultywacja w związku z niekorzystnym przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu polega na jego przywróceniu do stanu wymaganego standardami jakości przez poprawienie ich właściwości fizycznych i chemicznych, a także właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz wybudowanie niezbędnych dróg dojazdowych. • Przyspieszenie zadrzewienia i zakrzaczenia rejonów poeksploatacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Lokalizacja na terenie Parku działających żwirowni, konieczność nie przedłużania koncesji spowoduje uszczerbek w dochodach gmin i spadek zatrudnienia. • Wydobywanie kopalin pospolitych ze złóż zlokalizowanych na terenie powiatu sępoleńskiego odbywa się na podstawie koncesji geologicznych wydanych przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego i Starostę Sępoleńskiego. • Zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska, każdy kto doprowadził do przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu obowiązany jest do przeprowadzenia jego rekultywacji. • Skutki trudne do likwidacji. Pokryć roślinnością obszary wyrobisk nieeksploatowanych.
13.	Degradacja gruntów	Zmniejszenie rolniczej lub leśnej wartości użytkowej gruntu, w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych, albo wskutek zmian środowiska				■		■				■	<ul style="list-style-type: none"> • Rekultywacja gruntów, tj. nadawanie lub przywracanie zdegradowanym lub zdewastowanym gruntom ich wartości użytkowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, jak: właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych lub

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej. Wyróżnia się procesy degradacji fizycznej (erozja, rozpiływanie gleby), chemicznej (wymywanie składników, zakwaszenie, zanieczyszczenie metalami ciężkimi) oraz biologicznej (spadek zawartości substancji organicznej). Najważniejszymi źródłami przekształcenia i degradacji powierzchni ziemi i jednocześnie zasobów glebowych są: rolnictwo, budownictwo, eksploatacja kopalni, transport samochodowy, gospodarka odpadami, erozja gleby.</p>											<ul style="list-style-type: none"> • Obszar parku wyróżnia się dużym zagrożeniem gleb przez erozję – zarówno wodną gleb (gł. w strefach krawędziowych rzek) jak i eoliczną (zwłaszcza gleby ukształtowane na podłożu gruntów ornich wysoczyzny morenowej (obszary sandrowe z powodu grubszego materiału piaszczystego i płytszego zalegania wody gruntowej stwarzają mniejsze możliwości rozwoju erozji eolicznej). 	<p>chemicznych gleby, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie odpowiednich zabiegów w kierunku ochrony obszarów rolniczych przed ujemnymi skutkami erozji. Poza zabiegami agrotechnicznymi, wymienia się fitomeliorację, tj. racjonalne zalesianie i zadrzewianie obszaru. Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 151 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78, z późn. zm.) właściciel gruntów stanowiących użytki rolne oraz gruntów zrehabilitowanych na cele rolne obowiązany jest do przeciwdziałania degradacji gleb, w tym szczególnie erozji.
14.	Introdukcja i ekspansja gatunków obcych geograficznie i siedliskowo	<p>Zagrożenie dla rodzimej flory i fauny. Wprowadzenie gatunków konkurujących może powodować zanikanie gatunków rodzimych. Istnieje też niebezpieczeństwo zawleczenia pasożytów i chorób ograniczających vitalność rodzimym populacjom roślin i zwierząt. Norka amerykańska i jenot, stanowiące zagrożenie dla</p>	■	■	■			■				■	<ul style="list-style-type: none"> • Zakaz lokalizacji ośrodków hodowli gatunków nierodzimych. • Prowadzenie gospodarki leśnej i łowieckiej z uwzględnieniem eliminacji gatunków obcych • Zakaz zagospodarowania terenów turystyczno-rekreacyjnych w sposób stwarzający zagrożenie dla rodzimej flory, tj. stosowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem eliminacji gatunków obcych. • Ograniczanie liczebności obcego gatunku, jakim jest norka amerykańska w ramach aktualnych możliwości prawnych i technicznych – intensyfikacja pozyskania osobników ww. gatunków w ramach gospodarki łowieckiej. • Ochrona zbiornika przed

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>rodzimej fauny. Ekspansywna norka amerykańska jest konkurentem pokarmowym wydry, tchórza i gronostaja; ten ziemnowodny drapieżnik powoduje wysokie straty w łęgach awifauny wodnej i terenów podmokłych.</p> <p>Obce gatunki ryb stwarzające silną konkurencję o pokarm i przestrzeń z rodzimymi gatunkami ryb. Obce gatunki roślin, często ozdobne, wykazujące tendencje do niekontrolowanego rozprzestrzeniania się na terenie półnaturalnych i naturalnych zbiorowisk roślinnych powodują zmiany ich składu gatunkowego przez wypieranie gatunków rodzimych</p> <p>Sadzenie w lasach obcych geograficznie gatunków topól i wierzb, które krzyżują się z gatunkami rodzimymi i powodują zjawisko nazywane erozją genetyczną – zastępowanie osobników czystych genotypowo przez formy mieszańcowe</p>											<p>gatunków ekspansywnych, łatwo rozprzestrzeniających się</p>	<p>wprowadzaniem obcych gatunków ryb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intensywne odłowy ryb obcych gatunków i nie zarybianie nimi wód jeziora oraz wód mających połączenie z jeziorem. • Utworzenie listy gatunków inwazyjnych (szczególnie ozdobnych), których uprawa na terenie Parku powinna być ograniczona lub zakazana. • Promocja uprawy rodzimych lub mało ekspansywnych gatunków ozdobnych wśród lokalnej społeczności. • Bezwzględny zakaz przekształcania naturalnej struktury roślinnej bez projektów urządzania zieleni na terenach rekreacyjno-turystycznych.
15.	Gospodarka łowiecka	<p>Zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r.- Prawo łowieckie, zwierzęta w stanie wolnym, jako dobro ogólnonarodowe stanowią własność Skarbu Państwa. Łowiectwo, jako element</p>		■				■				■	<ul style="list-style-type: none"> • Teren Parku w ramach Polskiego Związku Łowieckiego podlega Zarządowi Okręgu PZŁ w Bydgoszczy. Zarząd Okręgu zrzesza Koła łowieckie, które posiadają osobowość 	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie szczegółowych zasad polowań z uwzględnieniem zapewnienia funkcji wypoczynku i żerowania dla ptaków przelotnych i zimujących. • Dostosowanie terminów i

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>ochrony środowiska przyrodniczego, oznacza ochronę zwierząt łownych i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybnej.</p> <p>Podstawą racjonalnej gospodarki łowieckiej są plany hodowlane, sporządzane dla rejonów hodowlanych, które obejmują sąsiadujące ze sobą obwody łowieckie o podobnych warunkach przyrodniczych. Szczegółowe zasady gospodarki łowieckiej w rejonach na podstawie planów wieloletnich określa art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1995 r.- Prawo łowieckie.</p> <p>Polowanie na obszarach dużej koncentracji ptaków na przelotach ogranicza funkcje ochronne Parku w zakresie zapewnienia wypoczynku i żerowania ptaków wędrownych</p>											<p>prawą.</p> <ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie inwentaryzacji obszarów na których stwierdzono koncentrację ptaków w okresie migracji i zimowania w celu ich wyłączenie z obwodów łowieckich lub opracowanie szczegółowych zasad wykorzystania łowieckiego tych obszarów. 	<p>określenie stref ograniczonego wykorzystania łowieckiego w celu zapewnienia spokoju ptakom w okresie wiosennych i jesiennych wędrówek.</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykluczenie z wykonywania polowania obszarów Parku w obrębie dużych skupisk ptaków wędrujących.
16.	Gospodarka rybacko - wędkarska	<p>Gospodarka rybacka</p> <p>Bezpośrednia śmiertelność wydr i bobrów złowionych w sieci</p> <p>Płoszenie ptaków w okresie lęgowym</p>	■	■	■			■				■	<ul style="list-style-type: none"> Poziom oddziaływanie najprawdopodobniej nie zagraża trwałości lokalnej populacji wydr i bobrów. Monitoring przypadków odławiania wydr i bobrów przez rybaków. Konsultacje zasad użytkowania wód z Dyrektorem Parku. 	<ul style="list-style-type: none"> Niedopuszczenie do wprowadzania obcych geograficznie i siedliskowo gatunków ryb. Utrzymanie zagęszczeń ryb w ilościach nie wpływających negatywnie na zmiany w środowisku wodnym. Zarybienie gatunkami drapieżnymi (szczupak,

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>Wędkarstwo Niszczenie trzcinowisk w celu tworzenia łowisk oraz utworzenia dostępu dla łódek, tworzenie pomostów Płoszenie ptaków w okresie lęgowym Zaśmiecanie strefy brzegowej Niszczenie podwodnej roślinności wodnej (oczyszczanie łowiska)</p>											<ul style="list-style-type: none"> Wyłączenie z udostępnienia do połowów amatorskich miejsc szczególnie cennych przyrodniczo a wrażliwych na antropopresję. 	<p>sandacz).</p> <ul style="list-style-type: none"> Intensyfikacja kontroli miejsc nie udostępnionych dla wędkarstwa i egzekwowanie surowych kar w przypadku nielegalnych połowów. Wyznaczenie stref nie udostępnionych dla wędkarstwa z racji zagrożenia szczególnych walorów przyrodniczych. Organizacja masowych imprez wędkarskich wyłącznie za zgodą i pod kontrolą służb ochrony przyrody zarządzających obszarem Parku, wydawaną z uwzględnieniem założeń zawartych w planie ochrony.
17.	Zmiana warunków siedliskowych i sposobów użytkowania gruntów	<p>Niekorzystna – z punktu widzenia bioróżnorodności – strukturą użytkowania ziemi – przewaga użytków rolnych (śr. 64%), a w ramach rolniczego użytkowania ziemi dominacja gruntów ornych (śr. 85,7% UR), podlegających w wyniku intensyfikacji produkcji rolnej procesom degradacji. Występowanie form degeneracji zespołów leśnych, związanych z neofityzacją (forma degradacji lasu wynikająca ze sztucznej uprawy lub samoistnego wnikania gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia do składu gatunkowego drzewostanów na danym</p>	■	■		■	■	■				■	<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie zmian w strukturze użytkowania ziemi w kierunku odtworzenia naturalnych ekosystemów i wzrostu bioróżnorodności – podniesienie udziału lasów kosztem najslabszych gruntów rolnych (25% UR – V i VI klasa) oraz zahamowanie spadku arealu trwałych użytków zielonych. Promocja ekstensywnego użytkowania gruntów zamiast intensywnej gospodarki rolnej poprzez programy rolno-środowiskowe zwiększenie lesistości Parku poprzez zalesianie gruntów 	<ul style="list-style-type: none"> Zalesianie gruntów o niskiej przydatności dla rolnictwa (wyłączanych z produkcji rolnej); przebudowa drzewostanów zgodna z warunkami siedliskowymi.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		terenie, problem ten występuje na niewielkiej powierzchni, którą szacuje się na 0,7 % ogółu powierzchni leśnych) oraz pinetyzacji (borowacenia - wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów świeżych; słaby i średni stopień pinetyzacji stwierdzono na 41% powierzchni, zaś mocne borowacenie obejmuje zaledwie 1,98% powierzchni leśnej zalesionej).											najsłabszych klas bonitacyjnych mało przydatnych dla gospodarki rolnej.	
		Zmiana dotychczasowej struktury użytkowania gruntów na niekorzyść udziału trwałych użytków zielonych Zamiana łąk na grunty orne lub pastwiska, przeorywanie łąk, podsiewanie łąk wysokowydajnymi mieszankami roślin i przede wszystkim zaprzestanie wykaszania łąk powoduje zanik lub znaczące zmiany i zubożenie składu gatunkowego zbiorowisk oraz zanik stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin, głównie na obszarze zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych i niżowych łąk użytkowanych ekstensywnie. Zanik warunków bytowania ptaków charakterystycznych dla tradycyjnego krajobrazu rolniczego. Zanikanie	■	■	■	■	■	■	■				<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie ekstensywnego użytkowania gruntów oraz ew. przywrócenie tego sposobu gospodarowania na obszarach historycznie użytkowanych w sposób ekstensywny. • Promocja ekstensywnego użytkowania wśród lokalnej społeczności uprawiającej gospodarkę intensywną poprzez programy rolno-środowiskowe. • Promowanie programów sprzyjających zachowaniu tradycyjnego sposobu gospodarowania. • W procesie opiniowania programu zalesień, lub planów zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do gruntów porolnych i tzw. nieużytków 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaleca się promowanie wśród rolników. • Kontynuowania tradycyjnego, ekstensywnego sposobu użytkowania gruntów rolnych, w tym w szczególności utrzymanie pastersko-kośnego użytkowania łąk. • Promocja programu rolno-środowiskowego oraz „Kodeksu dobrej praktyki rolniczej” w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich. • Promocja zasad rolnictwa zrównoważonego i ekologicznego. • Opiniować negatywnie plany i projekty dopuszczające zalesiania śródleśnych polan, dolin rzek i muraw napiaskowych. • Inicjować programy ochrony nieużytków pełniących funkcje

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>podmokłych trwałych użytków zielonych miejsc występowania ptaków wodno błotnych, miejsc żerowania ptaków drapieżnych i miejsc żerowania i rozrodu płazów.</p> <p>Zanik nieużytkowanych terenów miejsc żerowania sów i dziennych ptaków drapieżnych, występowania gadów, rzadkich gatunków bezkręgowców (np.chronione trzmiele), miejsc występowania zbiorowisk roślinności napiaskowej i coraz rzadszej flory segetalnej.</p>											<p>należy wziąć pod uwagę funkcję tych obszarów dla fauny bezkręgowców, gadów i ptaków drapieżnych.</p>	<p>ekologiczne.</p>
18.	<p>Gospodarka rolna zmiana sposobu użytkowania intensyfikacja produkcji roślinnej</p>	<p>Zaniechanie dotychczasowego ekstensywnego gospodarowania ogranicza powierzchnię siedlisk ptaków krajobrazu rolniczego i ptaków związanych z wilgotnymi łąkami.</p> <p>Niewłaściwe stosowanie nawożenia, które na skutek spływu powierzchniowego sprzyja eutrofizacji wód powierzchniowych</p> <p>Likwidacja śródpolnych remiz oraz niewielkich śródpolnych zbiorników wodnych powodująca zmniejszenie ilości siedlisk zwierząt związanych z środowiskiem wodnym oraz zmniejszanie retencji</p> <p>Likwidacja kęp i pasm roślinności drzewiastej i krzewiastej, wśród pól i łąk</p>	■	■	■	■	■	■	■				<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeganie i egzekwowanie obowiązujących przepisów prawa w zakresie nawożenia gruntów. • Ograniczanie produkcji zwierzęcej na rzecz ekstensywnego użytkowania oraz ew. produkcji roślinnej na terenie całego obszaru Parku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona torfowisk, niewielkich śródpolnych zbiorników wodnych i obszarów podmokłych jako miejsc rozrodu płazów i zwierząt bezkręgowych związanych ze środowiskiem wodnym oraz elementów podnoszących różnorodność krajobrazu Parku. • Wzbogacanie struktury przestrzennej poprzez wprowadzanie kęp i pasm roślinności drzewiastej i krzewiastej, wśród pól i łąk. • Ochrona ciągów zadrzewień przydrożnych, wzdłuż cieków wodnych i otaczających zbiorniki wodne, odtwarzanie ciągów zadrzewień wzdłuż rowów melioracyjnych. • Ochrona i odbudowa miedz śródpolnych.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>Likwidacja zadrzewień i zakrzewień pasowych związanych z ciekami oraz ciągami komunikacyjnymi powodująca niszczenie siedlisk i lęgów zwierząt objętych ochroną i prowadząca do osłabienia ochrony wód Parku przed wpływem zanieczyszczeń obszarowych</p> <p>Eutrofizacja siedlisk wynikająca z nadmiernego nawożenia pól nawozami sztucznymi i niekontrolowanego wywożenia gnojowicy prowadzi do zubożenia składu gatunkowego zbiorowisk roślinnych oraz ekspansji gatunków i zbiorowisk nitrofilnych; zagrożone dotyczy siedlisk wymagających niskiego lub umiarkowanego dopływu biogenów (naturalne eutroficzne zbiorniki wodne i torfowiska niskie),</p> <p>Nawożenie bezpośrednie lub pośrednie w wyniku wpływów biogenów z pól lub gospodarstw hodowlanych stanowi zagrożenie dla łąk trzęślicowych i niżowych łąk użytkowanych ekstensywnie</p> <p>Zakładanie i funkcjonowanie deszczowni pogarsza niekorzystny bilans wodny obszaru parku. Niewłaściwie lokalizowane studnie poboru wody mogą powodować przesuszenie powierzchni i</p>												<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie programów rolno – środowiskowych, preferujących użytkowanie gruntów jako łąki i pastwiska. • Konieczność zorganizowania programu doradztwa w zakresie oceny wartości przyrodniczej terenów rolniczych w Parku. • W przypadku szczególnie cennych siedlisk przyrodniczych, zagrożonych eutrofizacją wskazane jest tworzenie pasów ochronnych – nasadzeń drzew i krzewów ograniczających spływy substancji organicznych.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		zanik niewielkich zbiorników wodnych miejsc rozrodu gatunków ptaków i ptaków o znaczeniu wspólnotowym.												
19.	Intensywne rolnictwo (wysoki poziom mechanizacji i chemizacji), ukierunkowane na produkcję zwierzęcą i monokulturę zbożową - zmiana struktury produkcji rolnej w kierunku gospodarki hodowlanej.	<p>Wysoka obsada zwierząt inwentarskich (w przeliczeniu na DJP), prowadząca – głównie poprzez niewłaściwe użytkowanie gnojówki i gnojowicy – do szeregu zagrożeń środowiskowych (degradowanie gleb, zanieczyszczenie wód – głównie związkami azotu) i gospodarczych (np. problemy z kreowaniem działalności turystycznej); zagrożenia te dotyczą obszarów intensywnego chowu oraz przede wszystkim ferm hodowlanych o systemie bezściółkowym, dysponujących zbyt małym arealem, w porównaniu do obsady zwierząt inwentarskich (zależności te reguluje ustawa o nawozach i nawożeniu).</p> <p>Dominacja chowu trzody chlewnej – ograniczone możliwości, ze względu na rozdysponowanie kwot mlecznych, rozwoju chowu bydła.</p> <p>Występowanie szeregu zagrożeń przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa - zjawisko</p>	■	■	■	■	■	■					<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowywanie kierunków i poziomu intensywności produkcji rolnej do przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa, • Utrzymanie odpowiednich proporcji pomiędzy produkcją roślinną i zwierzęcą; • Podniesienie stanu ekologizacji rolnictwa, • Propagowanie odchodzenia od intensywnych form działalności hodowlanej. • Ustawa o ochronie przyrody z 2004 r. zabrania wylewania gnojowicy (z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych) oraz prowadzenia chowu zwierząt metodą bezściółkową. • Ustawa o nawozach i nawożeniu (zm. z 2004 r., art. 11a), oprócz nakazu przechowywania gnojówki i gnojowicy w szczelnie zamkniętych zbiornikach, reguluje problem zagospodarowania gnojowicy i obornika jedynie w przypadku największych podmiotów prowadzących hodowlę drobiu (pow. 40 tys. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie programu ekstensyfikacji i ekologizacji rolnictwa, ukierunkowanego na wzrost bioróżnorodności produkcji roślinnej (przeciwdziałanie monokulturze zbożowej, średnio 82% zasiewów) oraz - ze względu na znaczne ilości gnojowicy (od 2,0-m3/ 1 DJP w systemie ściółkowym do 10 m3/ 1 DJP w systemie bezściółkowym) ograniczenie intensywności chowu zwierząt inwentarskich (obecnie średnio 70 DJP/100 ha UR). • Utrzymać zakaz prowadzenia gospodarki hodowlanej bydła i nierogacizny oraz innych ferm hodowlanych na skalę przemysłową i wielkotowarową powyżej 100 DJP - w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu akceptacji wojewody, dopuszcza się budowę ferm do 300 DJP, - prowadzenia chowu zwierząt gospodarskich metodą bezściółkową. • Ograniczanie chemizacji rolnictwa.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		<p>erozji gleb, niedobór wody w okresie wegetacji, wynikający z niskich opadów atmosferycznych, nieskuteczności systemów melioracyjnych, niewystarczająca naturalna retencja wód oraz niski naturalny potencjał gruntów rolnych – duży udział obszarów z przewagą słabych.</p> <p>Niska liczba gospodarstw uczestniczących w proekologicznych działaniach pomocowych UE – programach rolnośrodowiskowych (137) i zalesieniach gruntów rolnych (11 gosp.; ogółem 3,5 tys. gosp.).</p>											<p>szt.) i trzody chlewnej (pow. 2 tys. sz.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja rozwoju niekonwencjonalnych (alternatywnych) kierunków produkcji rolnej oraz wzmocnienia funkcji pozarolniczych gospodarstw rolnych (jako uzupełniających źródeł utrzymania ludności), zwłaszcza drobnej przedsiębiorczości, rzemiosła, usług i agroturystyki. • Wykorzystanie możliwości oddziaływania państwa na dzierżawców gruntów rolnych byłych PGR w celu wdrażania zasad ekorozwoju poprzez renegotiację umów dzierżawy gruntów skarbowych w kierunku bardziej ścisłego przestrzegania zasad ochrony środowiska przyrodniczego oraz kulturowego (brak remontów budynków i budowli, w tym obiektów zabytkowych).
20.	Niekontrolowana lokalizacja siłowni wiatrowych	<p>Na terenie KPK nie stwierdzono obiektów tego typu. Jednakże w przypadku gm. Więcbork są projektowane elektrownie wiatrowe (wsie Runowo Kraj. i Witunia).</p> <p>Ich budowa wiąże się z: pogorszeniem stanu środowiska (emisja hałasu oraz bariera środowiskowa, gł. dla awifauny) oraz walorów fizjonomiczno-estetycznych krajobrazu.</p>		■	■	■		■	■	■			<p>Z prawnego punktu widzenia lokalizacja elektrowni wiatrowych na terenie parków krajobrazowych nie jest wykluczona pod warunkiem, że nie zabraniają tego przepisy prawa lokalnego oraz, że inwestycja nie spowoduje dewaloryzacji wartości przyrodniczych będących przedmiotem ochrony.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona zachowawcza w wyznaczonych obszarach parku, stanowiących cenne siedliska awifauny lęgowej, korytarze migracyjne etc. • Na podstawie monitoringu ptaków (min. dwa lata) konieczne jest wytypowanie obszarów potencjalnych konfliktów środowiskowych, powodowanych przez lokalizację elektrowni wiatrowych

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		Możliwością wystąpienia masowej śmiertelności na skutek zderzeń z elementami siłowni ptaków oraz nietoperzy. Zagrożenie dotyczy wszystkich rodzajów siłowni wiatrowych, bez względu na wysokość, ponieważ ptaki w zależności od warunków atmosferycznych przelatują nad ziemią na różnych wysokościach.											szczegółowych zasad lokalizacji dla całego obszaru Parku.	<ul style="list-style-type: none"> Wyłączenie istniejących siłowni, stwarzających zagrożenie dla awifauny z eksploatacji w okresach natężenia migracji. Konieczność sporządzania raportów z ocen oddziaływania na środowisko dla wszystkich elektrowni wiatrowych. Opiniowanie negatywnie raportów nie uwzględniających wpływu inwestycji na faunę ptaków i nietoperzy.
21.	Infrastruktura techniczna obejmująca m.in. uzbrojenie terenu, maszty telefonii komórkowej, linie przesyłowe, oczyszczalnie ścieków, systemy kanalizacyjne i kolektory, etc.	<p>Maszty, słupy Możliwość wystąpienia śmiertelności gatunków ptaków będących przedmiotem ochrony w Parku na skutek zderzeń z wysokimi elementami infrastruktury – Zaburzenie krajobrazu</p> <p>Lokalizacja w obrębie chronionych siedlisk przyrodniczych i stanowisk gatunków prowadzi do ich zniszczenia</p> <p>Oparcie systemów grzewczych o paleniska opalane węglem kamiennym</p>		■		■	■	■					<ul style="list-style-type: none"> Bezwzględny zakaz lokalizacji nowych elementów infrastruktury technicznej, za wyjątkiem projektów które uzyskały pozytywną decyzję środowiskową, po uprzednio przeprowadzonej procedurze oceny oddz. na środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> Podczas oceny projektów i planów dotyczących budowy elementów infrastruktury należy zadbać o uwzględnienie wymagań dla przemieszczania się fauny. Ograniczenie budowy napowietrznych linii energetycznych i telekomunikacyjnych.
													<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie działań zmierzających z jednej strony do poprawy stanu technicznego urządzeń i ograniczenia poziomu emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego a z drugiej do wyeliminowania źródeł ciepła opartych o paleniska opalane paliwem stałym (gł. węglem), a z drugiej strony 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa stanu środowiska przyrodniczego (głównie emisji CO₂, tzw. niskiej) poprzez realizację programu gazyfikacji (planuje się gazyfikację gminy w oparciu o gaz przewodowy, zgodnie z systemem gazociągów wysokiego ciśnienia ustalonym w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
													modernizacji źródeł ciepła, co prowadzi do racjonalizacji wykorzystania energii i ochrony powietrza atmosferycznego.	Kujawsko-Pomorskiego).
		Niepełny system gospodarki wodno-ściekowej											<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie świadomości ekologicznej • Poprawa stanu zainwestowania w zakresie nowoczesnych (proekologicznych) rozwiązań gospodarki wodno-ściekowej (g. w systemach zbiorczych; likwidacja nielegalnych przelewów szamb). • Zmniejszenie dystansu między stanem rozbudowy sieci wodociągowej (dobry) a kanalizacyjnej (słaby). • Poprawa jakości wód poprzez inwestowanie w budowę wysokosprawnych oczyszczalni ścieków oraz modernizację istniejących starych obiektów, połączone z rozbudową sieci kanalizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminację nierentownych źródeł ciepła – z zamianą na olej opałowy i docelowo gaz ziemny oraz kompleksowego zastosowania automatyki i najnowszych technologii oczyszczania spalin. • Koordynacja działań samorządów lokalnych - opracowanie spójnej „Koncepcji docelowego rozwiązania problemów gospodarki wodno-ściekowej”, określającej: kierunki dalszej rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizację istniejącej sieci (w tym zwłaszcza wymiana odcinków cementowo-azbestowych); wskazanie rejonów o rozproszonej zabudowie predysponowanych do zaopatrywania się w wodę z wodociągów zagrodowych i stosowania przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
22.	Dewastacja obiektów zabytkowych	Walory kulturowe KPK nie są objęte specjalnym programem ochrony, a przez to popadają w ruinę (dot. głównie obiektów w obrębie dawnych gospodarstw państwowych – PGR)				■		■	■	■			<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczająca ilość środków państwowych na renowację obiektów zabytkowych. Ograniczenia na drodze prywatyzacji zabytkowych obiektów architektury Występowanie zabytków, które oprócz renowacji walorów architektonicznej wymagają zagospodarowania i uporządkowania, uzupełnienia nasadzeń drzew i krzewostanu, poprawienia terenów trawnikowych (dot. gł. zespołów dworskich i pałacowych). 	<ul style="list-style-type: none"> Spośród 8 obiektów zabytkowych wpisanych do Krajowego Rejestru Zabytków, większość z nich – zlokalizowanych na terenie byłych PGR – ulega permanentnej dewastacji. Zmiana tego stanu wymaga pilnego opracowania przez ANR, Dyрекcję KPK, Woj. Konserwatora Zabytków i samorządy lokalne planu ratunkowego dla tych zabytków.
23.	Niska jakość zasobów społecznych, problem antropopresji	Niekorzystna struktura demograficzna oraz niski poziom wykształcenia ludności wiejskiej na terenie Parku (77% osób z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym) stanowi główną barierę w rozwoju społeczno-gospodarczym. Przyczynia się również do ograniczenia świadomości ekologicznej mieszkańców. Wysoka antropopresja, szczególnie w rejonie największych wsi (24 tys. mieszkańców - średnio 33 os./1km ²)				■		■					<ul style="list-style-type: none"> Transformacja ustroju polityczno-gospodarczego kraju przyczyniła się do niekorzystnych zmian w strukturze społeczno-zawodowej ludności. Ludność wiejska parku charakteryzuje się z jednej strony niskimi wartościami współczynnika aktywności zawodowej (udział osób aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności – 54,8%) oraz wskaźnika zatrudnienia (udział osób pracujących w ogólnej liczbie ludności – 38,8%), a z drugiej z wysoką stopą 	<ul style="list-style-type: none"> Procesy transformacji gospodarki doprowadziły do blisko 30% bezrobocia (2,8 tys. osób bezrobotnych; 2002 r.). Rozwiązanie tego głównego problemu społecznego na terenie Parku związane jest z przyspieszeniem tempa rozwoju społeczno-gospodarczego oraz koordynacją działań trzech Powiatowych Urzędów Pracy - w Sępólnie Kraj. (gminy Kamień Kraj., Sępólno Kraj., Sośno, Więcbork), Nakle (gm. Mrocza) i Tucholi (gm. Kęsowo). Według danych spisowych w 2002 r. najważniejszą pozycję w strukturze pracujących na

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
													bezrobocia (udział osób bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo – 29%; wg NSP w 2002 r.).	terenie Parku stanowiły osoby pracujące głównie i wyłącznie w swoim gospodarstwie rolnym (3 tys. os. – 43% ogółu pracujących) .